

Vem var egentligen Mårten?

I somras såg jag Skanörs berömda gåsparad utanför gästgiveriet. Gässen gick i rad med sina raka halsar och såg ut som ett gäng ståtliga damer på väg mot ett viktigt ärende. De brukar gå här på somrarna, men inte varje år.

Denna sommar hade jag i alla fall tur. Det var en strålände sommardag och synen kommer upp i minnet när vi nu mitt i novembermörkret firar Mårten i hela regionen.

I Skåne firar man mårtensgås den 11 november och ett par veckor däromkring som sig bör med svartsoppa, gåsstek och alla tillbehör. Det gör man hemma, på restauranger och hotell. Skåningarna räknar helgen som sin egen och jag undrar hur många utanför Skåne som vet hur det ligger till med Mårten. Det finns också många historier, berättelser och skrönor och det är inte alltid lätt att veta vad som gäller.

Förr i tiden firade man mårtensgås i hela landet och det finns dokumenterat att man firade Mårtensafton med gåsstek under 1500-talet i Stockholmstrakten.

På den tiden var det bara välbärgade

Det finns dokumenterat att man firade Mårtensafton med gåsstek under 1500-talet i Stockholmstrakten

familjer som åt gås och seden ska ha kommit till bönderna i Skåne först under 1800-talet. Gåsen hade då nästan försvunnit längre upp i landet, men det fanns gott om gås i söder.

I Danmark äter man anka på Mortens aften den 10 november. Ordet gåsstek förekommer i skrift år 1616, men man vet att bönderna åt mårtensgås redan under medeltiden. Det gjorde man också i Tyskland och Frankrike och man tror att seden kom till Sverige via tyska hantverkare.

Myter, legender och en del förvirring

Det finns många historier kring Mårten, Morten, Martin och mårtensgås, men jag ska inte gå in på någon av dem. Det har skrivits böcker och det finns otaliga webbsidor med mer eller mindre trovärdiga historier om ämnet.

Sant är att Mårtens, Mortens eller Martins dag är den 11 november i många länder och att det är Martin de Tours som

gav dagen sitt namn. På vissa ställen firas också Martin den 10 november, men dagen är uppkallad efter Martin Luther som föddes denna dag 1483. Han fick namnet därför att det var Mårtensafton.

Martin de Tours som firas den 11 november föddes i Ungern år 320 som son av en romersk tribun. Som ung var han soldat i Frankrike och Gallien och blev med tiden biskop av Tours i Frankrike. Han dog den 11 november 397 och begravdes i Tours. År 659 upphöjdes han till helgon.

Vi som bor i Skåne och Danmark kan glädjas åt att kunna äta en utsökt middag med anka den 10 november i Danmark och fira Mårten i Skåne med en lika god gåsamiddag någon kväll kring denna traditionsrika helg.

Isabel Andersson arbetar genom sitt företag Meetings Öresund med affärs- och projektutveckling och internationalisering. Isabel driver nätverket Skånska Möten och är medlem i MPI Danmark.

